

חג הסוכות

אצרות דעת, נספי וזיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגד"ח רבי שמעון שפיצער שלישי"א

הסוכה

איך בורחים אל הסוכה? וכיצד היא משמשת כהגנה ושמירה?

האושפיזין

האם הם אכן באים לנקר בסוכתי? וכיצד אפשר ללמוד מדרכיהם?

הנענועים

מה פשר הנענועים כלולב וערכה? ומה נכון בשעת נענועים אלו?

מצוות וענייני החג בהבנה מחודשת!

לברוח לסוכה!

הסוכה כהגנה מהסכנות השונות המרחפות בחלל!

ראשון רוצה לשמוע במה מדובר. ואם נשמע אותו אומר: "אקנה ואח"כ אשמע במה מדובר", הלא נבין מיד שמשוהו קרה לו. כשבני ישראל ענו אמרו 'נעשה ונשמע', הבינו שמשוהו קרה להם.

לא עשה כן לכל גוי

אכן על זה אנו נותנים הודיה לה, כי דבר גדול לנו בזה שהפך אותנו להיות אנשים ראויים לקבלת עול. וכן אנו אומרים "אילו קרבנו להר סיני דיינו", כי שם נעשינו עוד יותר ראויים לקבלת התורה באשר פסקה זוהמתנו. הקב"ה לקח אותנו שלב אחרי שלב ועשאנו יותר ויותר ראויים, ואח"כ כאשר נתן לנו את התורה, היא נקלטה בנו תיכף ומיד. ומיני אז כל יהודי ראוי ומוכשר לקבלת התורה. כשיהודי לומד תורה נכונה, הוא מבין אותה וקולט מה הקב"ה רוצה ממנו.

לעומת כן, הגוי, אינו ראוי לקבלת התורה, ולכן אמרו שגוי שלומד תורה חייב מיתה, כי אין התורה נקלטת בו. הוא יכול למשמש בה מצד לצד, אבל אור התורה אינו יכול להיקלט בו, כי אינו כלי מוכשר מעבר לזה, בדומה לאנשים שאינם ראויים ללימוד הקבלה ולומדים. הם מתעסקים עם הידיעות והמשלים והגימטריות והמידות והספירות, ודי להתלוות אליהם יום אחד כדי לראות שאין כל זה שייך אליהם כלל. זה לא בשבילם. הם לא זיכרו את עצמם. האדם צריך להיות כלי ראוי לקבלה, וכיון שהוא נעשה כלי ראוי, בשלב האחרון הוא לומד את הידיעה, ותיכף ומיד נשמטו קולטת אותה ויודעת מה להוציא ממנה. ועל זה אנו נותנים הודיה לה, על שזיכך אותנו במצרים והוציאנו משם לאחר שנעשינו ראויים לקבל על עצמנו עול התורה.

ניתנה ראש ונפנה לעיין בכל המצוות שבתורה כיצד הן נעשות.

הנה הרבה אנו מוצאים בדברי חז"ל, בגמרא ובמדרש, שבני ישראל זכו למצוות בשכר מעשיהם או בשכר מעשי האבות.

דוגמא לדבר במסכת סוטה (פ'): "דרש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל, זכו בניו לב' מצוות: חוט של תכלת, ורצועה של תפילין". וביאורו של דבר, כי הנה לכל מצוה יש אור גדול המאיר את הנשמה, אבל האדם צריך להיות כלי ראוי להכיל אותו אור. מי שמקבל מתנה רוחנית ואינו יכול להכילה (פארנעמען - to contain it), אין לו כלום ממנה. למשל, אם בור ועם הארץ יקבל במתנה ספר חדש של ביאורים על הש"ס, לא יהיה לו כלום ממנו, מאחר שאינו מבין את הכתוב בו ואינו יכול ליהנות ממנו. אף כאן, זה שהקב"ה נותן לנו מצוות, עדיין אינו מכריח שנוכל להכיל אותן, כלומר ליהנות מהן ולהשתנות על ידן. אנו צריכים להיעשות כלי שיכול להכיל מצוות אלו.

אכן לענין קבלת התורה באופן כללי, כבר נתבאר על ידי מפרשי התורה (ראה אברבנאל בראשית טו, בשם הר"ן. והובא בגמרות ה"פ"ט) שבעצם היותנו במצרים מאתיים ועשר שנים, התרגלנו לחיות כעבדים הנכנעים לאדונם ונושאים עול על צווארם, ובה נעשינו ראויים לקבלת התורה. ובלי זה לא היינו יכולים לקבל את התורה כראוי כי לא היינו מבינים מהות השתעבדות לאדון. האדם מוכרח שתהיה לו תכונת העבדות כדי שיבין באמת מהות העבדות ויהיה מוכן לקבלת התורה, ואנו כשהיינו במצרים, רכשנו תכונה זו ונעשינו ראויים לקבל התורה.

כשאנו מודים בליל פסח ובכל השנה על יציאת מצרים, לא רק על היציאה אנו מודים, אלא גם על היותנו במצרים, כי שם זיכך אותנו הקב"ה ועשה אותנו בני אדם הראויים לקבל את התורה. הנה כי כן, איך הגיעו בני ישראל לענות 'נעשה ונשמע'. הקב"ה ציין את זה לשבח ואמר - מי גילה להם רז זה? הלא זה דבר מפליא ומתמיה. כשמציעים לאדם לקנות משהו, הוא דבר

עומדים אנו לקיים מצוה חשובה ויקרה מאוד, מצות הישיבה בסוכה, וראוי להתבונן בה ובטעמה. להלן מאמר נפלא ויסודי בהבנת מצות ישיבת סוכה מחולק לה' שלבים בסולם העולה בית ה'!

ונקדים: הנה בענין מצות סוכה יש דבר מסוים שהאדם יכול להכין בו את עצמו להיות יותר ראוי לקבלת אורה, וזה חוץ מעבודת יוה"כ שקדם לנו, וחוץ מלימוד הלכות החג ועניניו ובניית הסוכה, אשר כל אלה בוודאי מכינים את האדם למצות סוכה. והרי דבר זה מבואר בדבריו המאירים של המאור ושמש' אשר נביא מיד, ונבאר קודם: הנה בין למאן דאמר סוכות עשו להם ובין למאן דאמר ענני הכבוד היו, נס גדול נעשה להם לבני ישראל, שהרי הלכו במדבר במקום ששורצים בו מזיקים, והקב"ה הגין עליהם הן מהמזיקים והן מצינים ופחים. זהו הטעם הפשוט של מצות סוכה, כמו שכתוב בתורה (אמור כג. מג) "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל".

אך ידוע מה שהביא האוה"ח הק' (פרשת מסעי) והוא מבואר הרבה בזה"ק שאין המדובר בסכנות גשמיות בלבד, כי אם גם בסכנות רוחניות, כי המדבר הוא מקום שיש בו מזיקים רוחניים יותר ממה שיש בכל העולם. שם שולטים כוחות הטומאה, שהרי אין צומח שם כלום ואין בו נפש חיה, ובמקום שאין בו חיות, יש בו נחשים ועקרבים, וכמו שהוא נקרא בתורה (עקב ח. טו) "המדבר הגדול והגורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים", והמזיקים האלה מבקשים לפגוע באדם ולגזול ממנו את קדושתו, וכשהקב"ה הקיף את בני ישראל עם ענני הכבוד או עם הסוכות שבנו, הגין עליהם גם מאותם מזיקים רוחניים. המזיקים היו שם, אבל הקב"ה הגין על בני ישראל שלא יוכלו המזיקים להתקרב אליהם.

שלב ב'

מעשה אבות סימן לבנים
גם באופן פרטי יש לכל מצוה את התכונה

שלב א'

ככל מצוה יש אור גדול
וקודם שנרחיב עוד בענין מצות סוכה

המסוימות שלה, והאדם צריך להכין את עצמו על ידי רכישת אותה תכונה. זהו שאמרו שבזכות ביטולו של אברהם אבינו כאשר לא רצה לקחת מחוט ועד שרוך נעל שהציל במלחמת סדום, זכו בניו למצות ציצית ומצות תפילין, כי הבנים דומים לאבות, כמו שאמרו חז"ל שזרעם של אברהם יצחק ויעקב הם ביישנים רחמנים וגומלי חסדים, ולכן על ידי כל מסירת נפש שהיתה לאבות, נתקיים בבניהם מעשה אבות סימן לבנים ונעשו ראויים לעוד מצוה ועוד מצוה, עד שנעשו ראויים לכל המצוות כולן. וכן הוא בענין מצות סוכה כדאיתא במדרש תנחומא (וידא, א) שבשכר וישענו תחת העץ, זכו בניו למצות סוכה. האבות הקדושים התבטלו לה' בכל אופני הביטול ונעשו על ידי כן ראויים לכל המצוות כולן, וכן תולדותיהם כמותם.

מעשה

ובזה צריך להבין שאין הדבר נגמר, אלא מעתה ככל שהאדם מכין את עצמו יותר למצוה מסוימת, הוא נעשה יותר ראוי לאותה מצוה וממילא היא תשפיע עליו יותר. יש להמשיל זאת למגיד שיעור בישיבה שצוה את תלמידיו לעשות הכנה לשיעור. הגיע בחור אחד בעל תפיסה חזקה ואמר: "אני איני צריך להכין יותר מדי". העביר את זמנו בשינה ורק ברבע השעה האחרון הציץ ברשימת מראי המקומות, ועבר בחטף אל דברי התוספות והרשב"א והרגיש שהוא מוכן להכנס אל השיעור... יש לו באמת תפיסה חזקה, וכשהמגיד שיעור מדבר על התוספות והרשב"א, הוא מבין במה מדובר, אך כולם מבינים שאינו דומה למי שהתייגע תחילה בדברי התוספות והיה לו דרך אחד בהבנתם וחשב שהוא המהלך הנכון עד שראה שפרט אחד אינו עולה יפה לפי דרך זו, ואימץ את מוחו ואחרי גיעה רבה יחד עם חבריו זכה לדרך חדשה בהבנת דברי התוספות שעל פיה גם אותו פרט מיושב הפלא ופלא. ואח"כ פתח את הרשב"א וניסה לחשב אם דבריו עולים בקנה אחד עם דברי התוספות או לא ונשא ונתן הרבה בדבריהם, כי הוא בוודאי יבין את השיעור הרבה יותר לעומק. הוא יבין את ההוה אמינא ואת המסקנא ואת כל מהלך הדברים. זוהי המציאות. המציאות היא שתפיסת הדברים הדקים תלויה במידת ההכנה קודם לכן.

הבנה למעשה

אף כאן, אמת שהאבות הקדושים פעלו בהתבטלותם לעשות אותנו ראויים לכל המצוות, עם כל זה הדברים פשוטים שכלל שיוסיף האדם לעשות את הדבר המסוים הנצרך לכל מצוה ומצוה, כך יקלוט יותר מהארת המצוה.

➔ **הבינני ואלמדנה:** ניקח לדוגמא את מצות תפילין. לתפילין יש כח גדול לשעבד את האדם להש"ת, היינו שגם כאשר יעמדו לנגדו פיתויים גדולים שימשכוהו בחזקה, יוכל להישאר על עמדו ולומר: "יהודי אני ואיני יכול לעשות ככל העולה על רוחי". הנה ברור הדבר שאם ילמוד קודם התפילה דף גמרא ואח"כ יאמר 'הנני מכוון' בהתעוררות גדולה ויכוון היטב באמרו "לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו", ובהמשך "ושלא יפתנו ולא יתגרה בנו יצר הרע ויניחנו לעבוד את ה' כאשר עם לבבנו", כשהוא חושב על נסיונותיו, ויברך ויתחיל לקשור את התפילין על זרועו, שאור התפילין ייקלט בו יותר ותהיה לו יותר סיעתא דשמיא במשך היום. והאמת שאפילו הברכה בעצמה מכינה את האדם. אשר קדשנו במצוותיו. הקב"ה קידשנו ונתן לנו מצוה מלשון צוואת, להיות מחובר אליו על-ידי המצוות. כשהאדם אומר את הברכה עם התלהבות, הוא נותן בכך רשות לאור התפילין לחדור לנשמתו ולהשפיע עליה. אח"כ מתפלאים איך אדם זה יש לו כוחו כנגד יצרו לעומת חבריו שאין לו. והתשובה היא שהוא הכין את עצמו לקבלת אור התפילין והוא לא הכין את עצמו לכך.

שלב ג'

זכו לענני כבוד בזכות האמונה

נחזור למצות סוכה.

➔ **הבינני:** הנה מה עשו בני ישראל כדי לזכות לסוכה המגינה מסכנות רוחניות וגשמיות? הרי תמיד צריך אתערותא דלתתא כדי להיעשות כלי ראוי. הלא תראה שאפילו בשביל לצאת ממצרים, הוצרכו לדם פסח ודם מילה.

➔ **ואלמדנה:** מבאר המאור ושמשי' בלשונו הקדוש (רמזי יום א' של סוכות): "אבותינו בצאתם ממצרים זכו לענני כבוד בזכות האמונה שהאמינו בה' ויצאו לארץ לא זרועה ולמדבר שמם בלתי מיושב, וגם צידה לא עשו להם, ולכן גם ה' שילם להם פעלים ומשכורתם, וסבבם בענני כבוד לחופף עליהם מחום השמש ולשמרם מכל נזק!"

➔ **הבינני ואלמדנה:** הוי אומר: הקב"ה אינו נותן שכר סתם, אלא משלם מידה כנגד מידה. בני ישראל זכו שהקב"ה יגן עליהם מפני שבטחו בו שיגן בעדם. פשוט מאוד. מה הם חשבו כשנכנסו למדבר? הרי ידעו שיש שם נחשים ועקרבים! הלא הבינו שהם יכולים להינזק שם מהשמש. אך מה? הם אמרו: 'אם הקב"ה צוה לנו להיכנס למדבר, אנו נכנסים, וכפי הנראה הוא יגן עלינו מכל המזיקים'. אמונה כזו יוצרת ענני כבוד! כך לומד המאור ושמשי'. דומה הדבר לענב שמתחייב לשלם למלוה מפני שהמלוה סומך עליו ומוציא מעות על פיו, אף כאן, הקב"ה קיבל על עצמו להגן על בני ישראל מפני שסמכו עליו.

נמצאנו אומרים שבזכות בטחונם של יוצאי מצרים זכו למצות סוכה. בתחילה זכו לענני כבוד, ואח"כ זכו למצות סוכה שהיא זכר לענני הכבוד.

שלב ד'

סוכה - אמונה

➔ **הבינני ואלמדנה:** מבאר עוד המאור ושמשי': "וגם אנו מקבלים עלינו אמונת ה' על ידי הסוכה, שאנו יוצאין מבתנו ונוה שאנו לסוכת עראי מחמת אמונת ה', כמו שעשו אבותינו שיצאו למדבר, ארץ אשר לא עבר בה איש".

ומה יעשה אם יקפצו הילדים וידלגו על המיטות בשובבותם?

אפשר להסביר זאת אפילו באופן מעשי. כשהאדם יוצא מבית לסוכה, אינו יודע איך יסתדר, ומה יהיה אם יהיה לו חם? הסכך הרי עוזר רק מעט להגן מחום השמש, אך ודאי שלא יוכל לקרר את האויר כפי שיכולים לעשות היום כשנמצאים בתוך הבית. ומה יעשה אם ירצה לנוח בצהריים? ומה יעשה אם השכנים ירעישו? היכול לעשות משהו בשביל זה?! ומה יעשה אם יקפצו הילדים וידלגו על המיטות בשובבותם? והרי מדובר בחדר אחד לו ולבניו! אין לו ידיעה ברורה כיצד יסתדר. אבל הוא נכנס לסוכה לגור בה. לגור בה כל השבוע? כן. יהיה שם ישוב הדעת? בוודאי יהיה שם ישוב הדעת, כי אם הקב"ה מצוה אותו - בוודאי יתן לו ישוב הדעת. וכך הוא נכנס לסוכה בשמחה גדולה.

סוכה - הגנה

➔ **הבינני ואלמדנה:** מסביר המאור ושמשי': "ולכן נקראת סוכה, לשון הבטה והתבוננות בדבר, להתבונן על ידה באמונת אלוקי עולם, וגם סוכה לשון סכך והגנה, שהסוכה מגנת עלינו מכל מיני מקטרגין ומכל רע. וגם לעתיד ינצלו ישראל על ידי מלהת היום הבא, כמאמר הכתוב (ישעיה ד, ו) "וסוכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר, כי ימטר על רשעים וגו'" (תהלים יא, ו), שגם לעתיד ינצלו על ידי הסוכה שהיא 'צילא דמהימנותא', והסוכה תגין עליהם מחמת האמונה שהאמינו בה' בעולם הזה, ועשו כל המצוות מחמת אמונתם בו יתברך, וקיבלו עליהם עול מלכותו והמשיכו א-להותו עליהם, ולכן לא יזיקו להם חום השמש ולהט יום הבא, וינצלו מכל מיני פורעניות".

➔ **הבינני ואלמדנה:** כוונת דברי המאור ושמשי' היא כזו: אם אנו מבינים שזו היתה הסיבה שבגינה זכו לענני הכבוד, אנו מבינים גם שכלל שיוסיף האדם לעשות פעולה זו בימינו, יזכה יותר לאור הסוכה. אור הסוכה הוא האור של ענני הכבוד, ומה קורה למי שאור ענני הכבוד מאיר בו? הוא מרגיש שהוא נמצא בתוך ענני הכבוד. ואיך מרגיש מי שנמצא בתוך ענני הכבוד? הוא מרגיש מוגן מכל צד ושאיף אחד אינו יכול לפגוע בו.

האדם נקלע למצב שבני אדם כועסים עליו ומבקשים להזיקו. ברור לו כשמש בצהריים שהם מבקשים לגזול ממנו את פרנסתו ולהוציא עליו שם רע ועל ידי כן לקלקל לו שידוכים. הנה אם היה יודע שהוא מוקף בענני הכבוד, לא היה ירא מכלום, כי היה יודע שהגם שעומדים אנשים מבחוץ עם חיצים ובליסטראות, אין הם יכולים לפגוע בו. אכן כן, זה מה שקורה למי שאור ענני הכבוד מאיר בו.

שלב ה'

הסכנות הרוחניות

וכן הוא הדבר בענין המזיקים הרוחניים הקיימים בעולם, כפי שנתבאר לעיל שבני ישראל ניצלו בלכתם במדבר גם מהמזיקים הרוחניים. הן כל אחד יודע שהעולם הזה מלא בכוחות הטומאה שמבקשים להפיל את האדם ולהורידו לשאול תחתית, כמו שכתוב בתהלים (פז, ג) "צופה רוע לצדיק ומבקש להמיתו". אין צריך להיות חכם גדול להבין שכך הוא העולם. העולם מלא בכל מיני רע. האדם רק מסיח דעתו לשתי דקות ומיד פוגש אותו נסיון. הוא עומד במוצאי יום כיפור, הוא רק יוצא מבית הכנסת, והנה מגיע אחד לקראתו ומספר לו איזה לשון הרע או איזו ליצנות על יהודי אחר. הוא הרי עמד כל היום וחזר בתשובה והדבר האחרון שרצה הוא לשמוע עכשיו לשון הרע, אבל מה לעשות שהעולם בדומה למדבר מלא ברע ואין צריך להחליט לקום ולעבור עבירה, אלא אפשר לשבת על מקומו בישוב הדעת והעבירה תבוא עד אליו. זוהי מציאות העולם הזה. וככל שהעולם מתקרב יותר לביאת המשיח, המצב הזה הולך ומחמיר.

וזהו מה שכתב ב'מאור ושמשי' שלעתיד לבוא ניצול על ידי סוכה. תהיה מלחמה קשה, מלחמת גוג ומגוג, ויהיו כאבים רוחניים לרוב כמו שכתב הגה"ק מבוטשאטש זיע"א שחבלי משיח יהיה צער רוחני. המציאות בעולם תהיה שהאדם לא יוכל להתחמק מהסכנות הרוחניות על ידי אמצעים גשמיים. אין דרך. מי שחושב שיש, שינסה. אין דרך גשמית להתחמק מכל הנסיונות. ואפילו ינצל האדם מנסיון אחד, זאת ג"כ רק מפני שעשה את ההשתדלות מצדו על ידי העמדת גדרים וסייגים וזכר שאת השאר יעשה הקב"ה באתערותא דלעילא, הלא שם"ה לאווין יש ואיסור אחד יותר מאוס מהשני, ומי מבטיח לו שיינצל מכולם?

מעשה

הנה יש לך מי שיש לו ט"ו ילדים וברור לו שעל אחד מהם הוא צריך להשקיע הרבה תפילות כי מלבד מה שהוא מתקשה בלימודו יש לו גם תכונות קשות. הוא אכן משקיע בו הרבה תפילות וסגולות וזוכה באמת לראות איך בנו משתנה ומתחיל לפרוח. למה? כי הוא באמת ראו לזה, שהרי התפלל הרבה ובטח בה' מתוך ידיעה שאינו יכול לעשות כלום בכוחות עצמו. אולם לאחר עשר שנים הוא מגלה שדווקא בנו האחר שהוכתר בכל מדה נכונה ואשר בטוח היה שיהיה תפארת המשפחה ולכן לא השקיע בו תפילה, מסב לו צער גדול בנים לרוב, ואולי דווקא באופן שלא העלה בדעתו, ואפשר גם לאחר חתונתו. מה לעשות שהעולם מלא ברע והנסיונות קשים ואורבים בכל פינה. צריך להכיר במציאות הזאת. גם בעבר היה כך, אלא שהרע נעשה יותר ויותר גלוי ככל שמתקרבים לדורו של משיח, והרי זה כמפתיהם של הצדיקים שבעבר היו יותר גלויים והיום הם יותר נסתרים. המהות לא נשתנה, שהרי הקב"ה מנהיג את העולם באותו אופן מאז בריאתו ועד עתה. רק מידת הגילוי וההסתרת משתנית כפי רצון ה' לפי צורך השעה.

הבנה למעשה

ובכן מהי העצה? עצה אחת ויחידה יש - "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". האדם מוכרח לזכות לסוכה. אין עצה אחרת. הוא זקוק לשמירה. הוא צריך שהקב"ה כביכול יתמסר בשבילו לסייעו. אם לא תהיה לו שמירה, יהיה הכל דברים בטלים. אולי יהיו לו רצונות טובים, אולי תהיה כוונתו טובה. זה לא יעזור לו. הוא צריך שמירה. מי שנמצא בין שודדים וגזלנים או בין חיות רעות, אם לא תהיה לו שמירה, כל רצונות הטובים לא יעזרו לו.

מעשה

בימים עברו, היה כל אחד מבין היטב את המשמעות של כל אחת מהסכנות המנויות בתפילת הדרך - אויב ואורב ולסטים וחיות רעות. לא היה צריך סידור עם פירוש 'סוד מלכות' בשביל זה, כי כל אחד היה חי את זה. כשהחסיד היה נפרד מרבו, היה מבקש ממנו משהו לשמירה. הוא ידע שהוא זקוק לשמירה, כי כדי לשוב לביתו הוא צריך לעבור את היער, ומאן מפסי שלא ימתונו לו שם לסטים או חיות רעות? לפני שהגיע אל היער, התפלל תפילה חמה, ובעברו לבו היה הולם בחזקה. היום מחמת ההסתרת, אין האדם מרגיש במשך היום שהוא זקוק לשמירה. אמנם מפעם לפעם האדם נקלע למצב שבו הוא מבין שהוא זקוק לשמירה.

הבנה למעשה

אבל האמת היא שכך הוא בכל יום ובכל רגע, תמיד זקוק האדם לשמירה גדולה.

המשך בעמוד ז

הסוכה כהגנה - למתבונן בעולמו!

הלא תציל אותך בוודאות גמורה, כי הצדקה תציל ממות. מהלך החיים של האדם צריך להיות כזה. כשיהיה לו, לדוגמה, נסיון להשיב למחרפו מנה אחת אפים, יעצור ויאמר לעצמו: "אבלום את פי ולו כדי להינצל מצרתי. הרי אני כבר שרוי בעת צרה, אלא שהצרה אינה גלויה, למה לי לגלותה?!". מי שמתנהג באופן זה, מתקיים בו "לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך", כי המתנהג באופן זה, מבין שהוא נמצא במדבר, ומקיים בעצמו "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", באשר הוא מבקש בכל עת מהקב"ה שישמרנו.

והעיקר לא לפחד כלל

ובוודאי הדבר כולל גם שיעשה האדם את הדברים הנכונים בלי שום פחד ומורא, הכל מתוך אמונה שהקב"ה יגן בעדו. הרחבנו עם משלים באופן הראשון רק משום שאם אין האדם מבין באיזו סכנה הוא שרוי, אין זה נקרא שהוא בוטח בה', אין זה נקרא שהוא מקיים "לכתך אחרי במדבר" שהרי אינו יודע שהוא במדבר. כדי שיקיים האדם "לכתך אחרי במדבר", הוא צריך דבר ראשון להכיר שהוא הולך במדבר, ואז יקפוז פנימה ויעשה ככל אשר מוטל עליו בלי שום פחד.

הנה האדם מביא ילדים לעולם. "למה? הוא לא יודע איזו סכנות ממתניות להם?!". הוא לא חושב, הוא מסיח את דעתו. לא זוהי הדרך. הדרך היא דווקא לחשוב, אך להבין שהוא ובניו ילכו אחריו יתברך במדבר בארץ לא זרועה. הקב"ה יגן בעדי ויגן בעד בניו. כעין זה האדם הולך לעבודתו ואינו חושב שהוא מקום מלא מכשולות. זהו המהלך, לא לחשוב!! המהלך הוא דווקא לחשוב, להבין שזה מדבר. אך מה? זהו הדבר הנכון, ולכן אני הולך, כי אני בוטח בה' שיגן עלי.

האדם עושה לעצמו גדרים וסייגים בעבודתו הגם שנראה לו שזה יעצור בעד הצלחתו, מדוע? מפני שהוא יודע שזהו הדבר הנכון והוא מאמין בה' שלא יפסיד מזה. דבר זה מביא שמירה. אם יעשה האדם דברים כאלה, הוא יקבל שמירה תמורתם. זה מה שה'מאור ושמש' כתב בפירושו.

שמירה מן השמים

הדבר נראה בחוש איך הקב"ה שומר את האדם הראוי לכך. לפני כעשרים שנה, כשהיה הפיגוע באוטובוס קו שתיים בירושלים, היו אז שני אנשים שחצו את הכביש בצוותא כשהם משוחחים יחד ועומדים במרחק קצר בין אחד לשני, ואז בדיק התפוצץ המחבל באוטובוס, ומהדהף והבהלה, עלה האוטובוס על אחד מהם ודרסו ונהרג, בעוד השני יצא בלי פגע.

מה פשר הדבר הזה? איך אפשר להבין זאת? הוא הולך יחד עם חבריו, חבריו נדרס והוא יוצא בריא ושלם. אין זה אלא שהיתה לו שמירה מיוחדת. איננו יודעים מדוע זכה לשמירה זו, אבל זה ברור שהיתה לו שמירה.

בדומה לזה היו מקרים, ואחד מהם מוכר לנו מקרוב, כאשר טנדר מלא באנשים נקלע לתאונה קשה, כולם נמחצו ר"ל ונהרגו ורק אחד יצא בריא ושלם, כאילו אליו כל הדבר הזה לא היה קשור. הלא פלא של השגחה פרטית הוא, והדבר חוזר על עצמו בלי סוף. שמירה מיוחדת היא.

וכן הוא ברוחניות. האדם מתהלך בעולם זה פחד פחדים. חייבים לדעת זאת. לא להכנס ליאוש ולעצבות, אלא להבין שצריך להחזיק ראש, לדבר באופן זה ולהתנהג באופן זה, ולזכור בכל עת שזקוקים לשמירה. מי שמבין דבר זה וממשיך הלאה ועושה את הדברים הנכונים - הוא לומד ומתפלל ואינו נותן לרוחות המשתוללות בחוץ להפילו - הרי הוא זוכה לסוכה שתהיה לו לצל יומם מחורב, ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר. הקב"ה נתן לנו מצוה שתר"ג המצוות תלויות בה. כמו שהציינת סגולה יש לה לזכור על ידה את כל תר"ג המצוות, כך הסוכה יש לה כוח מיוחד של שמירה לסייע לאדם לקיים את כל תר"ג המצוות!

הנה הסוכה כשלעצמה משמשת כשמירה, בפרט למי שמקיים את מצותה בהידור ומאמין שבכוחה ליתן לו שמירה. אבל מדברי הספרים הק' למדנו שכדי שהסוכה תשמור את האדם לאורך כל השנה, הוא זקוק גם להתבוננות, והיינו שיתבונן לראות תחילה כמה העולם מפחיד.

דוגמא לדבר: יש שההורים שאינם בקיאים עדיין בניסיונותיהם של צעירי הדור החדש אשר העולם הגדול נחשף לפניהם בכל מיני דרכים ואופנים. מאספים אותם המחנכים ופורסים בפניהם דברים כהווייתו. יושב לו האב הפרוש שאין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה באסיפת החינוך ושומע על הסכנות המאיימות לשבות את לבות הצעירים וכולו אומר פליאה: "באמת? באמת? יש דברים כאלה?". וכך הוא שומע על עוד דברים מפחידים ועוד דברים מפחידים. הוא שומע שאין צריך היום כלום בשביל להישל. הבחור יכול ללכת ברחוב או אפילו לשבת בישיבה, ו... ה' ירחם. והנה הוא שומע את הדרשן מספר: ידוע לי על משפחה חשובה שהבית היה מלא ביראת שמים ובשמחה ובכל מה שצריך והיום יש להם ילד שירד לגמרי מן הדרך ועזב את כל מה שחונך עליו, והכל רק בגלל שנחשף לכך וכך...

הדרשן מסיים את דרשתו והולך לו, והאב שואל: "ובכן, מה אעשה בשביל זה? הלא אתה אומר שהלה נשמר ועשה ככל שביכולתו שזה לא יקרה ובסוף זה קרה לו! מדוע אם כן קראתי לי?". ומה האמת? האמת היא שהעולם מאוד מסוכן כפי שהמחנך היטיב לתאר, אבל לא רק מצד זה הוא מסוכן, אלא מצדדים אין מספר. האדם חוצה את הכביש ומגיע רכב ולא דרס אותו. למה הוא לא דרס אותו? וכי יש עצה לזה? נכון שצריך להיזהר כפי שאנו מצווים ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, אבל יש מי שערב לנו שאם נישמר, זה לא יקרה? הלא אנשים רבים נזהרו ככל הצורך ונדרסו!

ואני אבטח בך

ואחרי כל זאת, מהי העצה? העצה היא שיבין שרק הקב"ה יכול לשמור עליו, וזה יגרום לו שלא רק שלוש פעמים ביום בתפילת אלוקי נצור יתחנן מעומק לבו "ותצילני מיצר הרע" ויכוון גם על בניו, אלא כל היום כולו יתפלל ויבקש על זה. מי ששמע על הסכנות הקיימות בעולם ואינו מתפלל לכל הפחות כמה פעמים ביום על זה, סימן הוא שלא נקלט הדבר במוחו שרק הקב"ה יכול לעזור לו, כי לכן הוא עדיין משתמש בדרכו הישנה להסיח את דעתו. הסחת הדעת אינה מועילה. הדבר היחיד שמועיל הוא שיזכור האדם כמה העולם שורץ סכנות ובכל עת ובכל רגע יסמוך על הקב"ה. לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. הוא זוכר שהוא הולך בארץ לא זרועה, אבל הוא זוכר שהוא הולך אחרי הקב"ה ונתלה בו. כאן הוא אומר פרק תהלים, כאן הוא נותן צדקה. אמנם כן, על מנת שיחיה בני. הוא כבר נתן מעשר כספיים, אבל הוא אומר לעצמו: "למה לי להמתין עד שבני יפתח בפתי קשות ואז אצטרך להזיל לו כספים בשביל מומחמים? אתן עכשיו כסף לצדקה על מנת שיחיה בני ואבטח בה' שלא יגיע לידי כך". הוא מבין שהוא שרוי בעת צרה מחמת עצם היותו בעולם הזה, ועושה הכל כדי לחסוך ממנו צרות גלויות.

והשיב לב אבות

הדבר אינו נועד לשבר את הרוח, אלא להיפך, כדי להבין כמה אנו צריכים למסור את חיינו להקב"ה ולבקש ממנו שישמור עליהם. וכי רק לגבי הבנים כך הוא!! הלא כך הוא גם לגבי האדם עצמו. די לו לעשות שלוש פסיעות ברחוב כדי להכשל בכמה מראות אסורות, או לשוחח עם חבריו חצי שעה כדי להכשל בכמה איסורי דאורייתא, כאן נכשל בשקר כי לא היה נעים לו לספר את המעשה כפי שהיה וראה צורך להתאימו לכבודו, כאן הוציא שם רע, כאן התלוצץ מפלוני. אכן אתה בעצמך נמצא בעת צרה וזקוק לשמירה גדולה, וכי אינך יכול ליתן עכשיו צדקה כדי להנצל מן הרע?! הצדקה

מה משמעות ה'אושפיזין'? האם הם אכן באים לבקר בסוכתי?

כיצד אפשר ללמוד מדרכיהם? שבעת ימי החג - כל יום ותיקון המידות שלו!

מהאדם אדם, וכך היו הצדיקים נוהגים מהאי טעמא לקבל על עצמם גלות ולהתקרב על ידה לבוראם.

עיבור נשמות שבעת הרועים

מבאר בעל "אזור אליהו" שלכן נתן לנו הקב"ה את האושפיזין שהם מעניין עיבור נשמות. כשבן ישראל נכנס לסוכה תקוותו שהסוכה באמת תצליח להפוך אותו ליהודי גלותי, יהודי שאין לו כלום אך הוא שמח בכל עת ומצב משום שהוא בטוח שהקב"ה יעזור לו ויספק לו כל צרכיו. אך מי אומר שהיא באמת תצליח לעשות זאת, לכן נתן לו הקב"ה את שבעת הרועים אשר לא זכו להגיע למדרגת קדושתם כי אם על ידי הגלות.

אברהם אבינו

הבינני: אצל אברהם נאמר "לך מארצך ומולדתך". לאן אלך? "אל הארץ אשר אראך". צא אל הדרך ואני כבר אראה לך לאן ללכת. אבל איך יהיה לי לאכול? אל תשאל שאלות! אל תקשה קושיית! הצמד אלי ואתן לך את כל צרכיך.

יצחק אבינו

וכן נאמר אצל יצחק "ויהי רעב בארץ וגו' וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גרה".

ואחיה: צריך להבין זאת במושגים של ימינו. האדם מחוסר פרנסה. למה? מסיבות שונות. הוא צריך עכשיו לחפש פרנסה אחרת ולשם כך אף ללמוד דברים חדשים ולבו מלא חשש, מי אומר שאצליח? עד כה ישב במנוחה בידעו שכל חודש הוא מקבל את קצבתו, ועכשיו הוא יוצא אל הגלות, אלא הלא נודע.

יעקב אבינו

הוא ממשיך שם שכן היה אצל יעקב שהוצרך לברוח מעשו שביקש להרגו. הלא דבר כזה מעורר מטבעו קושיית אצל האדם: 'זה מה שמגיע לי?! וכי כל כך בעל עבירה גדול הנני שאני צריך לפחד מאחיי?!' אך יעקב לא הקשה שום קושיא, לא אצל עשו ולא אצל לבן. הגלות היא זו שבנתה את יעקב אבינו.

משה רבינו ואהרן הכהן

וכן היה אצל משה שהוצרך לברוח מפרעה, וכן היה אצל אהרן שנאמר עליו שהלך לקראת משה המדבר, והיינו שהיה צריך להיות המנהיג, שהרי גדול היה בשנים ממושה, אך ויתר על המנהיגות למשה, ואף זה מעניין הגלות הוא.

ואחיה: וכפי שיכולים לראות בימינו גבי מי שאיבד את מעמדו, שלבו מלא חשש מה יהיה אתי מעתה? עד כה היה מיושב במקומו והיה לו ממה לינוק את חיותו, ועכשיו הוא נתלש ומוכרח לפנות אל הקב"ה כדי לינוק ממנו את חיותו. כך בני אדם מקבלים במשך חייהם איזו מכה חזקה בדמות נישול מעמדם, אך לאו עונש הוא מן השמים, אלא להיפך, הקב"ה עוקר אותם משיבתם ומניח אותם בגלות לטובתם. האדם אומר: 'איני יודע מה יהיה מעשיתי, איני יודע איך אתפרנס, איני יודע להיכן אשלח את בניי ללמוד, מי יסתכל עלי בבית הכנסת? היכן אתפלל? ממה אקח את חיותי?'

הבינני ואחיה: ומבאר בעל "אזור אליהו" שכל אחד משבעה הרועים היתה לו גלות מיוחדת לפי מידתו, גלותו של אברהם היתה לעבוד את ה' עם מידת החסד, גלותו של יצחק היתה לעבוד עם

היה נוהג לקיימה הרבה, ולכן נתלבשה בו נשמת רבי פינחס בן יאיר. כששמע כזאת, יצא מהרח"ו החוצה, ורץ אחר הבחור לשאול על מנת לדעת איזו מצוה קיים.

הבנה למעשה

פתח הבחור וסיפר: "היום באשמורת הבוקר בלכתי לבית הכנסת כדי להיות מעשרה הראשונים, עברתי ליד בית אחד ושמעתי קול בכיה. נכנסתי וראיתי כי בני האדם היושבים שם ערומים ללא בגדים. לשאלתי, אמרו ששודדים התפרצו לבית, לקחו את כל אשר להם ואף את בגדיהם אשר עליהם הפשיטו ולקחו. רחמנותי התעוררה עליהם ומיד פשטתי את מלבושי העליון ונתתי להם, ואני חזרתי לביתי לקחת מלבוש אחר כדי שאוכל ללכת לבית הכנסת. כשמהרח"ו חזר אל רבו האריז"ל וסיפר לו את דברי התלמיד, אמר לו האריז"ל: הנה כי כן, היות שהלביש ערומים, התלבשה בו נשמת רבי פינחס בן יאיר אשר אף הוא היה עוסק הרבה בגמילות חסדים, כדאיאת במסכת חולין שלא רצה ליהנות מאחרים רק להנות אחרים משלו.

זהו אחד מהסיפורים הרבים שקיימים בענין זה, שכאשר האדם מקיים איזו מצוה אשר צדיק קדמון היה נוהג לקיימה, נשמתו של אותו צדיק קדמון מתלבשת בו בשעת עשיית המצוה באופן שהן מתקשרות זו עם זו, וזאת כדי שיוכל לקיים את המצוה כראוי וכיאות.

ביארנו עד עתה שכל המצוות הן עצות להגיע למדרגה גבוהה של הכרת אלוקות, ועוד נתן לנו עצות לאותן עצות, והיינו דרכים ואופנים שונים כדי שהעצות יצליחו. ונבאר: אילו היתה תכליתה של מצוה - המצוה עצמה, כי אז לא היה מובן מה קושי יש בדבר עד שנזדקק לעצות ומהלכים, אבל היות שתכלית של מצוה היא לעורר בלב האדם האמונה בה, והרי דבר זה ללא גבול הוא, לכן צוקקים עצה לעצה, כדי שהמצוה באמת תצליח להפוך את האדם, להאיר את לבו ולהצילו מן החטאים. ועל זה אומרנו שאחת מהעצות היא עיבור נשמה, והיינו שכל מי שמוכן להתמסר עבור מצות ה', הקב"ה נתן לו נשמה אחת מנשמות הצדיקים שתעבר בו ותסייע לו בקיומה.

מצות סוכה - דהפוך ליהודי גלותי

ובספר "אזור אליהו" (לפסוק) כתב בענין האושפיזין כדלהלן: הנה מצות סוכה ענינה להכניס את היהודי אל תוך הגלות אשר זו עצה נפלאה לקרב את האדם לבוראו, וכך הוא מבואר בכל הספרים, שאומרים לו לאדם לאחר שהתנקה בימי הרצון והרחמים: 'השלך מאחריך את ביתך ואת כל רכושך אשר נותנים לך הרגשה של יציבות וצא לגלות'. כי הנה באמת צריך היהודי לקבל את הרגשת יציבותו ומנוחתו מהקב"ה ולא משום דבר אחר, אך בהיותו אנשים בשר ודם, אנו נוטים מטבענו לקבל הרגשה זו מביתנו ורכושנו, לכן צותה לנו התורה לצאת החוצה, כי כשהאדם יוצר החוצה, הוא מתחיל לחשוש: 'מי אומר שיהיה לי מים לשתות, מי אומר שלא ירדו גשמים, מי אומר שאוכל לנוח בלילה, אולי השכנים יחגגו שמחת בית השואבה בקולות וברקים', הוא נמצא בגלות, ואז יצטרך לפנות אל הקב"ה ולקבל את הרגשת יציבותו רק ממנו. הא לך שהגלות יכולה לעשות

הקדמה

הקב"ה נתן לנו את תורתו שכולה עצות להתקרב אליו ולהדבק בו, ופירושו של דבר שהקב"ה נתן לנו מהלכים שונים כדי שגם אם יהיה חסום לנו דרך זו, נוכל ללכת בדרך אחרת, אין לך אפשרות להתקרב רק על ידי התבוננות ומחשבה, תוכל להתקרב על ידי מעשה המצוות או על ידי דיבור, כגון על ידי אמירת תהלים או לימוד התורה. מאחר שהקב"ה אוהב אותנו עד לאחת ומקיים בנו 'זמינו תחבנני', הוא נתן לנו את כל העצות שבעולם, הכל כדי שנוכל להגיע אל תכליתנו.

הנה האב מטיל תפקיד על בנו, הוא אומר לו: 'רצוני שעד שאשוב בעוד שבוע, תהיה הסוכה בנויה'. אומר לו בנו: 'אבל מי יעזור לי? מי יעזור לי לסחוב את הדפנות ואת הסכך?' אומר לו אביו: 'אני מוסר לך מספר טלפון, אם רואה אתה שאינך מסתדר, התקשר אלי'. ובכן, אם האב אוהב את בנו אהבת נפש, לא יסתפק במספר טלפון אחד, אלא יוסיף ויאמר לו: 'אם לא יענו לך בטלפון זה, הא לך מספר טלפון אחר, וכן אדבר עם פלוני שיבוא לבדוק אם אתה צריך עזרה'. וככל שיהיה האב יותר מעוניין שהתפקיד שהטיל על בנו יצא אל הפועל בהצלחה מרובה, כך יוסיף ליתן לו עוד ועוד עצות. אמור מעתה: תרי"ג המצוות שהקב"ה נתן לנו, אשר נקראות בזו"ק (ויתרו פ"ב ב) תרי"ג עצות, הן כולן סימנים של אהבה, כי לגודל האהבה שאהב אותנו, נתן לנו מספר רב כל כך של עצות כדי שנצליח בשליחותנו.

עצות לעצות

ולא את המצוות בלבד נתן לנו, אלא אף עצות לסייעתא דשמיא בעת קיום המצוות נתן לנו, מעין 'עצות לעצות', וכפי שיאמר האדם: 'אני צריך עצה לעצה, אמרו לי להתקשר לפלוני, אבל איני מכיר את מספר הטלפון שלו, אני צריך עצה להשיג את המספר טלפון'. אף כאן, הגם שנתן לנו הקב"ה תרי"ג עצות, אנו צוקקים לסייעתא דשמיא מיוחדת שהעצות יצליחו וישיעו על לבנו, ועל כן נתן לנו הקב"ה דרכים מיוחדות לזכות על ידן לסייעתא דשמיא. ואחת מהדרכים היא להתפלל לפניו שייטיע לנו, ובתפילה יעץ לנו עצה להתפלל לפניו שייטיע לנו בתפילתנו - "ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך". וכן נתן לנו עצה להסמיך גאולה לתפילה, כי כך תפילתנו תעלה יפה. הא לנו עצות לתפילה אשר אף היא עצמה אך עצה היא להגיע על ידה למצות "אנכי ה' אלוקיך". כמו כן שירות ותשבחות שאומרים קודם התפילה ושאר ההכנות שעושים קודם התפילה, כולן עצות הן להצלחת התפילה.

עצה נפלאה

הנה אחת מהעצות הנפלאות עד מאוד שנותנת לנו כח לקיים המצוות, היא מה שנקרא 'עיבור נשמות', והיינו שהקב"ה מחבר לנשמתו נשמת צדיק אחד מהעולם העליון והוא מסייע בעדו לקיים את המצוה ולהגיע אל התכלית על ידה.

מעשה

כך הביא בספר "עמק המלך" (הקדמה ג' פ"ד) בשם מהרח"ו שפעם נכנס בעל "מדרש שמואל" אל רבו האריז"ל וקם רבו לפניו מלוא קומתו תוך שהוא אומר לו 'ברוך הבא' ואף הושיבו לימינו. מהרח"ו סיפר שהתפלא מאוד כי אותו תלמיד יודענו בחור צעיר, היתכן שכן יכבדנו. שאל את רבו "לכבוד מה זה עושה?". השיב לו רבו בזה הלשון: "חייך שלא קמתי אלא לפני רבי פינחס בן יאיר". וסיפר שתלמיד זה קיים איזו מצוה שהתנא רבי פינחס בן יאיר

מידת הגבורה, וכן הלאה. הצד השווה שלהם שכל אחד מהם היה צריך לאבד את הכל ולהתחיל לבנות את עצמו מחדש עם הקב"ה.

✦ יוסף הצדיק ✦

▶ **הבינני:** בענין יוסף הצדיק הוא מביא שגולותו היתה אצל פוטיפר ואף הוא לפי מידתו היה צריך להתנסות בניסיון של אשת פוטיפר, שהוא גלות של מידת היסוד.

▶ **ואחיה:** ונבאר עוד: כשרואה האדם שיש לו איזו תכונה, יש לו לדעת שאינה דבר חיצוני בלבד, אלא יש לה שורש שנוצעה בנשמתו והיא ענף מקדושתו יתברך. ובתכונתו זו של האדם עליו לעבור בגלות המיוחדת לאותה תכונה, כדי שיוכרח להפסיק לינוק מהקליפה ולהתחיל לינוק מהקב"ה. יוסף נזקק היה להיות בגלות בענייני קדושה. הן עד כה הן זקוניו של יעקב אבינו היה, קדושה שבקדושה, ועתה הוא הובל לגלות כדי לראות איך הוא נשמר בקדושתו כשהוא נמצא במצרים בערות הארץ, ואיך הוא נשמר בקדושתו כשהוא נמצא עם אשת פוטיפר. גלות קשה היתה והגיעה עד הקצה האחרון, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק "ויפוזו זרועי ידיו", ואז, כשהיה בתוך הגלות, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו והתחיל לינוק מהקב"ה וזוה נשלמה תכלית הגלות!

✦ דוד המלך ✦

וכן היה אצל דוד המלך, שהוצרך ללכת לגלות כדי להפוך את לבבו להיות מלכותו תלויה רק בהקב"ה, שהרי מלכים יש הרבה בעולם, וכולם בעלי גאווה גדולים, אך לא זהו דוד המלך. דוד המלך היה בטל ומבוטל להקב"ה ועמד לשרת את בניו. ולכן הוצרך להרפתקאות כאלה אשר אפילו לאדם הפשוט אין דוגמתו. לברוח מבנו, לברוח משאל המלך. אה! זה נקרא מלך. לאחר שהיה בגלות קשה כזו שבה הרגיש שאבד מנהו הכל ואין לו כלום, עכשיו הוא יכול להיות מלך, עכשיו הוא יכול להיות דוד מלך ישראל!

גִּלְיוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד

הבינני ואחיה: דבר זה יכול להתפשט לדוגמאות בלי ספור, אך זהו הרעיון. הראש ישיבה איבד את מעמדו, החזן איבד את משרתו, בעל חסד גדול איבד את מפעלו. **יידע כל אחד מהם שהקב"ה עושה זאת לאדם כדי שיוכרח לקום ולומר: מעתה אין לי איך לעבוד את בוראי עם תכונתי, אגא ה' החזר לי את היכולת לעבוד אותך בקדושה, בחסד, בגבורה, בתפארת וכו'.**

הנה יעקב נחשב לאיש תם יושב אוהלים, אך אם נבדוק נראה שלא היה לא יושב ולא אוהלים, שהרי י"ד שנים היה אצל לבן, ועוד כמה הרפתקאי הוא דערו עליה כשהוא נע ונד בארץ. אלא שכן הוא דרכו של הקב"ה, הוא מכניס את האדם לגלות בענין מידתו, ואז לאחר שהוא משתלם בגלותו, הוא מקבל בחזרה את מידתו ואז הוא יונק אותה מהקב"ה לבד.

מבאר בעל "אזור אליהו": **כל אחד, הגם שיש לו תכונה מיוחדת שבה הוא עובד את ה', הלא היא כוללת את כל המידות כולן, שהרי כל נשמה כלולה בכל הנשמות. וכנגד זה כל יום משבעת ימי חג הסוכות, יום בפני עצמו הוא ומשמעות מיוחדת למצות הסוכה שלו, ובכוחו של שבע הסוכות שהן שבע גלויות שונות להשלים את האדם בכל שבע מידותיו.**

ולכן הקב"ה שולח לנו את שבעת האושפיון כדי שייסייעו לנו שהסוכה תשפיע עלינו. אם רק ניכנס לסוכה ונצא, הגם שנקיים בזה את המצוה, עדיין לא ניהפך בזה ליהודים גלויים, לכן הוא נותן לנו את האושפיון שהם עיבורי נשמה. ביום הראשון של חג אנו הולכים דבוקים לאברהם אבינו, ביום השני ליצחק אבינו, וכן הלאה. **זה מועיל לנו להתהלך עם ההכרה של גלות אמיתית באופן שנוכל להגיע לאמונה נכונה ואמיתית!**

מצוות החג - כוח ההבדלה

והנה בזה"ק (אמור ק"א) קורא לסוכה "צלא דמהימנותא",

והיינו שהסוכה מעוררת בלב את האמונה בהש"ת, וכן הוא בלשון הכתוב "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", ידעו פירושו שהידיעה ברורה כל כך עד שהיא משפיעה על הלב להאמין. והנה חז"ל אמרו שידיעה היא כח ההבדלה, ולכן אומרים אתה חוננתנו בברכת חונן הדעת כי 'אם אין דעת הבדלה מנין'.

ובכן הביאור הפשוט הוא שכלל שידיעת הדברים יותר ברורה אצל האדם, יותר קל לו להבדיל ביניהם הגם שהם נראים דומים זה לזה. וכפי שרואים אצל תאומים שמראה אחד להם, שכלל שהאדם מכירם יותר (כגון אביהם ואמם), כך יותר קל לו לומר מי הגדול ומי הקטן. וכן רואים בלימוד סוגיות הש"ס, כי הנה לפעמים יש שתי סוגיות שדומות להפליא וסותרות זו את זו, וככל שיוסיף האדם להבין את הסוגיות לעומקו, כך יוסיף להבין שהן שונות זו מזו ואין כל סתירה ביניהן.

▶ **הבינני:** אף הסוכה צריכה ליתן לנו דעת, אך לא רק להבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך, אלא גם להבדיל בין קודש לקודש.

▶ **ואחיה:** ונבאר: כשהקב"ה נותן שפע לאדם, השפע הוא שפע כללי. ולמשל, אם האדם מתפלל "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל" הגם שהוא מתפלל מפני שהוא רוצה להבין פשט בתוספות, האור השכלי שהוא מקבל על ידי התקרבותו אל הקב"ה הוא אור כללי, כך שהוא יכול להשתמש בו לכל מטרה וענין ולא רק להבנת התוספות. משל מענין הגשם: האדם מתפלל לכסף, הגם שמה שעוררו להתפלל על כך הוא חוב שעליו לפרוע ואשר אינו יודע מאין יבוא עזרו, מאחר שתפלתו נכונה וראויה, יבוא אליו שפע רב מן השמים שאינו מצומצם לחוב זה בלבד ויוכל להשתמש בכסף גם למטרות אחרות ראויות. כך בענין השכל, האור השכלי שמגיע לאדם הוא אור כללי, ועכשיו הוא זקוק לסייעתא דשמיא שיוכל לקחת את האור הזה ולהכניסו לכל הגידים.

▶ **הבינני ואחיה:** זהו עוד פירוש בדעת בעלת הבדלה, היינו שיוכל להשתמש בשכל שקיבל

למעשה בפועל. הלא ההבנה לתורה ולמצות כבר קיימת אצל האדם מאז התפלל בראש השנה ויה"כ, ועכשיו הוא זקוק לסייעתא דשמיא שהיא תתפרש לכל החלקים השונים בחייו ולכל הנסיונות השונים שפוקדים אותו. הוא צריך לסייעתא דשמיא שאותו אור שכבר נמצא אצלו יראה לו איך האמונה תמנע אותו מלכעוס ואיך היא תעצור אותו מן התאוה. זה נקרא הבדלה. עד כה הרעיון היה במוחו, אבל לא הצליח להוציאו בכדי שיחדור לכל מקום ופינה, והנה מגיעה הדעת ומחדיר אותו לכל מקום ופינה. ובכן הסוכה וארבעת המינים יש להם נח מיוחד להמשיך את הדעת ולהכניס את האור פנימה אל האדם. שבעת ימי החג הם ימים טובים שונים זה מזה, וכפי שרואים מחילוק הקרבנות וממה שאומרים הלל כל יום. יש ענינים של חסד שהאדם צריך לעבור בהם גלות ואחר כך יחזרו אליו מהקב"ה, ואחר כך יש ענינים של גבורה להעלות, ואחר כך תפארת וכן הלאה.

כל יום ותיקונו שלו

הלא ידוע שמערכת הקדושה בנויה באופן זה, ז' רועים, ז' מידות, וכל אחד מימי החג הורס עוד מין קליפה ועוד מין קליפה, עד שמגיעים להושענא רבה, אז מסיימים את המלאכה לעקור את הקליפות מן השורש על ידי ז' הקפות,

ואז מגיעים לשמחת תורה כשאנו יונקים את כל חיותנו מהקב"ה. בכל יום מימי החג אנו לוקחים ענין אחד ביהדות ואתו אנו נכנסים אל הסוכה, כשאנו יוצאים בענינו אל הגלות ולוקחים אותו בחזרה מהקב"ה.

במזמור לדוד הבו לה' בני אלים יש ז' קולות, ומבאר בספרים שאנו לוקחים את כל הענינים המנויים שם ומייחסים אותם להקב"ה, "קול ה' על המים", "קול ה' בכח", וכן הלאה. האדם מכריז בקול שהוא יודע ומכיר שגם זה מהקב"ה וגם זה מהקב"ה. כך כל יום משבעת ימי החג הוא גלות על סוגיא מיוחדת ויש סייעתא דשמיא מיוחדת על אותה סוגיא על ידי נשמת הצדיק בעל מידה זו שמתעברת בו.

▶ **הבינני:** משל הדבר למה שאנו רואים שיש גדול בתורה שמייוחד במקצוע זה, וגדול בתורה שמייוחד במקצוע אחר, וכן הלאה. כמו כן יש צדיק שמייוחד לזה וצדיק שמייוחד לזה, והקב"ה אומר: כל פעם אתן לך הצדיק שמתאים לאותו ענין שאתה עוסק בו כדי שיתן לך סיוע. והרי זה כאלו אומר: מה אתה לומד היום, מסכת יבמות? הבה אתן לך אחד שמכיר את מסכת יבמות טוב מכל הלומדים שבעולם שילמד אתך בחברותא. ומה אתה לומד היום, מסכת כתובות? אתן לך אחד שמכיר מסכת זו טוב מכל הלומדים שבעולם.

▶ **ואחיה:** כמו כן בענין סוגיות הנפש יש כמה צדיקים אשר כל אחד מיוחד בסוגיא אחרת. ולדוגמא:

מידת הנצח. לאדם יש נסיונות קשים באותה מידה, יש לו תאוה גדולה של ניצחון, שיוכל לומר צדקתי. יש בני אדם שאין להם תאוה זו, הם לא מרגישים שצריכים לצאת צודקים. אך הוא תאוותו גדולה בזה. הוא מוכרח להודיע לכל מי שנכנס לד' אמותיו שהוא הצודק ושכל האחרים אינם יודעים בחייהו וביומיהו. זה הפלא ופלא. אדם כזה, מאחר שנתחנך באופן מסוים, בטוח הוא שזו הדרך היחידה, ומעתה כל מי שאינו הולך בקו שלו, לטועה ייחשב, ובכלל הזה כל הצדיקים קדושי עליון שחינכו את עדת מרעיתם באופן אחר. כל זה נובע מתאות הניצחון שלו שמונעת אותו לבחון שום דבר בראיה אמיתית. אכן לחולי זה יש רופא מיוחד, משה רבינו. נצל את ההזדמנות לרכוש רפואה למחלתך.

כמו כן במידת הוה יש את אהרן הכהן, וכמו כן בכל מידה שהאדם צריך לה תיקון יש רופא נאמן שיכול לסייע לאדם שתיכנס בו הדעת שמועילה לאותה מידה.

סוף דבר

ולסיום, אפילו בהתבוננות בלבד אפשר להשיג תועלת מרובה. יתבונן איך כל דבר הוא רק מהקב"ה, הניו והנצח לחי עולמים, ההוד וההדר לחי עולמים. אני בעצמי מה אני ומי אני, ומה אני יכול להבין, הנצחון הוא רק להקב"ה. כל יום אפשר לראות לפי האושפיון מה היא המידה של אותו יום. הקדושה של יוסף הצדיק, הביטול של דוד המלך, וכן הלאה. **וכשעובדים להיות יהודים גלויים עם העצה של הסוכה יחד עם הסייעתא של האושפיון ובצירוף תפילה שזה יצליח, יש בכח הסוכה לגאול את האדם על ידי הכנסתו לגלות, כי יגיע להכרה שאין לו כלום מדיליה אלא הכל ממלך מלכי המלכים הקב"ה, ואז יקבל דעת חדשה לראות כל פרט ופרט מחייו באופן אחר. הלא זה מה שאנו מבקשים הן במצות סוכה והן במצות ארבעת המינים שייכנס בנו הדעת, והיינו כדי שנבין את הדברים לאשורם ועל ידי כן להגיע לקיום מצות אנכי ה' אלוהיך ולהתדבק לקדושה.**

השלמת האמונה

יתר מזה כתוב בשם הרה"ק רבי יהודה לייב איגר מלובלין זיע"א, שהאמונה שמצות הסוכה משרישה בלב בני ישראל, היא השלמה לאותה אמונה שמתחילה להשתרש בלב בחג הפסח. הוא מבאר שקודם הפסח היו בני ישראל שקועים בתוך הקליפה, ובהגיע הפסח יצאו ממנה, וכך בכל שנה כשמגיע הפסח בני ישראל יוצאים מן הקליפה, אך בסוכות כשעניי הכבוד מקיפים אותם, אז הם נכנסים לגמרי בתוך הקדושה, והאמונה נכנסת לתוך כל מידותיו ותכונותיו.

על פי זה הוא מבאר שגודל הסוכה ז' על ז' טפחים הוא מ"ט טפחים כנגד מ"ט שערי הקדושה, וכן הוא מביא שם עוד רמזים רבים לכך שבסוכות נכנסים לגמרי לרשותו של הקב"ה.

מה פשר הנענועים ביו"ט סוכות?

הנענועים ותנועות הגוף, האם יש להן מקום בעבודת ה'?

נענועי הלולב והערבות - בהבנה מהודשת!

המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך".

יופי לך מזבח - ההכרה בענין

וכפי שהוא בענין הנענועים, כך הוא בענין ההקפות. הנה חז"ל אמרו (סוכה מה, א) שהיו מקיפין את המזבח ואומרים בשעת פטירתו "יופי לך מזבח, יופי לך מזבח". המזבח הוא דבר שהאדם יכול להקריב עליו בהמה מהלכת על ארבע ועל ידי כן לכפר על עוונותיו, וכך היו בני ישראל מרגישים תמיד זכים ונקיים כפי שאנו מרגישים ביו"ט בניעילה. לא היה מושג כזה שהאדם יתהלך עם עבירה על כתפו. אם אירע שעשה האדם עבירה, היה זה רק לכמה שעות, עד לתמיד של בין הארבעים. אז היה מתכפר לו והיה חוזר להיות נקי כבתחילה.

הרי תראה שכאשר נעשה לאדם כתם בבגדו, ברגע הראשון שהדבר נודע לו, מיד הוא הולך ומכסו, כי מי הוא זה שירצה להתהלך בשוק עם כתם בבגדו? אף כאן, מי ירצה להתהלך עם כתם שנשמתו?

בזמן הבית היה לנו מהלך להתהלך תמיד נקיים לגמרי, ואפילו נכשל האדם ונפל ממדרגתו, יודע היה מה לעשות כדי לחזור אליה. ומזה נבעה השמחה הגדולה שהיתה בירושלים כלשון הפסוק "יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב". המזבח שהיה בצפון, הוא זה שגרם לשמחה הגדולה, כי כשכולם נקיים מעוון, השפע מגיע לעולם וכולם קרובים אל ה' ומשיגים עוד ועוד. אמנם אנו רגילים לסדר עבודה של נופל וקם, נופל וקם, אבל זה לא חייב להיות במדרגה של ילדים בכיתה א'. אפשר להיות נקי דוגמת הצדיקים ושם לעבוד כדי לעלות למדרגה יותר גבוהה ועוד יותר גבוהה. הן גם הצדיקים יש להם עליות וירידות, אבל הן ממין אחר לגמרי, וכבר אמר הגה"ק מצאנז זיע"א שהוא חוזר בתשובה על חטאת נעורים, על שבצעירותו נפל לו פלפול ברעיונו באמצע חזרת הש"ץ.

והנה בסוכות הקיפו בני ישראל את המזבח כדי להביע את אושרם שיש להם דבר כזה שמשמר את קרבת האלוקים שלהם באופן נפלא ביותר. אילו היו רק לומדים דבר זה, זה לא היה חודר כל כך בנפשם, ועכשיו שהקיפו את המזבח והראו באצבע - "הנה זהו המזבח שבזכותו אנו מתהלכים נקיים וזכים וקרובים אל האלוקים", הדבר חדר בהם היטב ועורר בהם את רגשות השמחה.

ואף בימינו אנו עושים כן, כי אף בימינו יש לנו מהלך לחיות כך לפי ערך על-ידי "ונשלמה פרים שפתינו". הן תראה שאנו אומרים כל יום פרשת הקרבנות. בחג הסוכות מקבל האדם חיות חדשה בפרשת הקרבנות שהוא אומר כל יום בשחרית וקודם מנחה. עד כה הגיע באיחור, ואם כבר הגיע מוקדם ואמר פרשת הקרבנות, אמרה רק מפני שהוא כתוב בסידור. רק עכשיו כשהוא מקיף את המזבח ואומר "יופי לך מזבח, יופי לך מזבח", הוא מקבל מזה חיות.

אי ההכרה בענין - טבעתה סתומה!

אכן ההיפך מתג הסוכות, הוא מה שסיפרו חז"ל בסוף מסכת סוכה (ב, א): מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה, והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי

צריך לשכנע. פעמים שרוצים להשתמש בבית מדרש לצורך איזו אסיפה או דרשה, ניגשים אל השמש לבקש, והוא אומר בפנים מסבירות: "האמינו לי! אילו היה הדבר תלוי בי, הייתי נותן לכם כל יום. אבל עליכם לדבר עם פלוני שעומד מעלי. הוא זה שאינו נותן רשות. אם אתם מצליחים לקבל ממנו אישור, מיד אני מוסר לכם את המפתח". אף כאן, האמונה הלא צריכה שתחזור בנפש האדם עד שתלווה אותו בכל אשר ילך ותהפוך אותו לאיש שמח ומאושר, וכדי שהדבר יקרה, מוכרחים לדבר עם הגוף. הנשמה הרי מסכימה מזמן, שהרי היא יודעת את האמת בידעה ברורה. עכשיו צריך לדבר עם הגוף כדי שלא יתנגד אלא יסכים לעבוד אתה.

על זה אמר הרה"ק מראפשיץ שהנענועים שעושים יש להן כח גדול לדבר אל הגוף. הן כך אמרו חז"ל (סוכה לו, ב): "מוליך ומביא - למי שהארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד - למי שהשמים והארץ שלו", היינו שיש לארבעת המינים כח להחדיר הידיעה במוח האדם שכל העולם על כל רוחותיה שייכים להקב"ה. ובפרט לפי מה שכתב הב"י יששכר' שבארבעת המינים האלה יש גילוי אלוקות יותר מבכל הצמחים, כי הם יונקים מהקב"ה ולא על-ידי שר כשאר הצמחים, וכבר כתב 'החינוך' שאפילו הסתכלות עליהם מעוררת שמחה. עכ"פ סגולה נפלאה יש בהם לזכור על ידם את מי שגידל אותם. הרי הרמב"ם כתב שהאדם יכול להגיע לאהבה ויראה על-ידי התבוננות בבריאה, כי כל דבר, בפרט הצומח, מעורר התפעלות אצל האדם, ומגיע על-ידו למסקנא שיש מנהיג לבירה. אך כאמור, בארבעת המינים האלה יש כח יותר חזק לענין זה מבשאר הצמחים, מאחר שהם יונקים מהקב"ה בעצמו בדומה לכלל ישראל שמקבל את חיותו מהקב"ה בעצמו ולא באמצעות השר.

אמרה לנו התורה: תחזיק בארבעת המינים, תקנה אותם, תתחבר אליהם ותזכור על ידם את מי שאמר והיה העולם, ועל ידי כן תתמלא שמחה גדולה. כשהאדם זוכר את הקב"ה ורואה אותו בחוש, הוא נעשה מלא שמחה ושום נסיון אינו יכול לצער. ועל זה אמרו לנו חז"ל: אמת נכון הדבר שכאשר אתה מחזיק בארבעת המינים, אתה מתחבר אליהם בפנימיות נפשך, לא יתכן שתעשה אותו סתם כך, שהרי צריך אתה להרגיש זאת גם כשאינך מחובר בפנימיות נפשך. על כן טול את ארבעת המינים ונענע אותם לצדדים, כלומר, לכל המצבים, כדי להכניס בכולם בהירות לזכור שהקב"ה עושה ומעשה את הכל לטובה ושאל תילמד כל מצב נכונה ותברר מה עליך לחשוב נוכח כל נסיון, תתעלה מזה ותתקרב אל האלוקים, וממילא תקבל שפע רב, ונמצא שרק תרוויח מהמצבים השונים.

הנה חז"ל אמרו עוד (מסכת סוכה שם): "במערבא מתנו הכי, אמר רבי חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי ברבי חנינא: מוליך ומביא - כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד - כדי לעצור טללים רעים". ובאמת זה אותו טעם, אך היא התוצאה. הטעם הראשון הוא העבודה, לזכור את ה' על ידי הנענועים, והטעם השני הוא התוצאה, כי על ידי זכירת ה', אין מגיעים לעולם רוחות וטללים העוצרים את השפע, שהרי הוא מחדיר במוחו אלוקות בכל המצבים וממילא מתקיים בו "בכל

הנה בסוכות בכלל ובהושענא רבה בפרט אנו עובדים הרבה את ה' בפעולות של עשיה, כגון הנענועים שעושים עם ארבעת המינים וההקפה שעושים אתם כל יום מסביב לבימה, ואח"כ שבע ההקפות שעושים אתן בהושענא רבה וחיבוט הערבות. במשך השנה עיקר העבודה נעשה בפה, על ידי תורה ותפילה. אמנם גם במשך השנה יש מצוות רבות של עשיה, כגון גמילות חסדים ושאר מצוות. אבל המצוות הנעשות בבית המדרש, הן המצוות הנעשות בפה, בצירוף המוח והלב, ואילו כאן הן נעשות בפעולות של עשיה דווקא.

מה הענין בתנועות?

הבינני: והדבר מעורר ענין כי ידוע שתכלית החגים היא ללוות את האדם לכל השנה, אך כאן נדמה הדבר שמדובר בעבודה מיוחדת, בפרט לפי המבואר בספרים שהן עבודות נעלות מאוד ודברים נשגבים מתחוללים בעולמות העליונים כשהן נעשות בארץ.

אכן בדברי חז"ל (סוכה לח, א) מבואר שהנענועים שאנו עושים עם ארבעת המינים, הם מלבד מצות ו'לקחתם לכם', ונקראים 'שיירי מצוה', והם אלה שמגינים עלינו במשך השנה מן הפורעניות. ונמצא לפי זה שאנו מתעסקים בשיירי המצוה יותר מכפי שאנו מתעסקים במצוה עצמה, כידוע שצדיקים היו מקדישים זמן רב לעבודת הנענועים ומשקיעים בה הרבה מח ולב. וכן כל ההקפות וחיבוט ערבה, אינן המצוה עצמה, כי אם שיירי מצוה, וכבר הסתפקו חז"ל בענין חיבוט ערבה, אם הוא עכ"פ מצוה דרבנן או אינו אלא מנהג נביאים, ונפק"מ אם אפשר לברך עליו אם לאו. מבואר ששיירי המצוה דווקא, הם אלה שמלווים את האדם בכל ימות השנה ונותנים לו תועלת עצומה ברוחניות.

התנועות פועלות בנפש האדם

הבינני: ובכן עלינו למצוא את הפשטות אותה נוכל לקחת אתנו כדרך של עבודה.

ואלמדה: הנה ב'זרע קודש' מתורת הרה"ק מראפשיץ זיע"א אנו מוצאים כמה שורות ששופכות אור על הענין לדעת מה אנו פועלים במעשינו בימים האלה. הן ידוע היסוד שכל המצוות כולן הן עצות להגיע על ידן למצות אנכי ה' אלוקיך, היינו שהאדם יקבל על ידן הבנה עמוקה וחיבור באמונה בה', באופן שיזכור בכל עת את הקב"ה ושהאמונה תכבוש את כל ההרגשים שלו ותשלוט גם על מוחו, כך שכאשר יעמוד בפני נסיון, נסיון של כעס, נסיון של שנאה, נסיון של תאוה, או שאר כל נסיון, תהיה הידיעה דלא יהיה לך אלהים אחרים כל-כך בהירה אצלו, עד שהנסיון יאבד את כל תקפו או עכ"פ את רובו וכמעט שלא יצטרך להתגבר על יצרו.

מבאר הרה"ק מראפשיץ בלשון קדשו: "תכלית כל מצוה ומצוה להגיע לאנכי, וכל התנועות שעושים הכל לתכלית אחת להביא אל לבו תכלית אמונה אמיתית באנכי ה' אלוקיך".

הבינני ואלמדה: התנועות יש להן כוח גדול לפעול בלב האדם, כמו

שנבאר: נשמת האדם הלא יודעת את כל האמת בבחירות נפלאה, אלא שהגוף מסתיר, ולכן מוכרחים תמיד לדבר בשפת הגוף, כי הוא זה שמעכב ואותו

ואיך זוכים לשמירה? - על-ידי מצות סוכה. כך איתא בזוה"ק (רע"מ מצות שופר ק, ב): "כיון דיתבי בסכות, הא אתשזיבו מן מקטרגא" [כיון שהם יושבים בסוכות, הם ניצולים מן המקטרגים]. ועוד שם (מצות סוכה ק, ב): "ישראל יתבי ברזא דמהימנותא בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו" [ישראל יושבים בסוכה שהיא סוד האמונה בלי יראה כלל, שהרי המקטרגים פרשו מהם]. המקטרגים פורשים מהיושב בסוכה, מפני שהוא יושב תחת צל כנפיו של הקב"ה.

נצרכים לשמירה בכל צעד

הנה בתהלים יש מזמור שלם להסביר הנהגה זאת, וכן כתוב שם: בעולם יש שחל ופתן, שהם אריות ונחשים ועוד צורות הרבה של רע יש בו. איך תזכה שיתקיים בך "לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך?" (תהלים צא, א). הרי בכל פינה בעולם יש רע בלי סוף! והרי אנו שומעים חדשים לבקרים על צרות משונות האחת מחברתה (ויהי רצון שלא נשמע עוד ויקיים בנו תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכתיה). איך ניצולים מכל אלה? עצה אחת בלבד יש - "ושב בסתר עליון בצל שד-י יתלונן" (שם פסוק א). מי שיברח אל הסוכה, תהיה לו שמירה. העולם מוכרח להישאר כפי שהוא. הנחשים עדיין ימישו להסתובב בעולם. אבל הוא יהיה בתוך ענני הכבוד, והמזיקים יעברו לידו, אך מיד: "פול מצדך אלף ורובה מימינך אלף לא יגש" (שם פסוק ז), והוא עצמו לא יידע שאירע משהו, וכמעשה דבתו של רבי עקיבא שבעת חתונתה נתנתה את מנתה לעני, ובלילה, הכניסה את סיכתה בחור שבכותל מבלי לדעת איזה נס מתרחש לה, ורק בקומה משנתה, גילתה שכאשר הכניסה את סיכתה בחור, נעצה אותה בראש של נחש והמיתה אותו, וכך ניצלה בזכות הצדקה ממוות בטוח.

סוף דבר

זה מה שהסוכות הועילו לבני ישראל במדבר, זוהי המצוה שניתנה לנו לדורות אשר קדשנו במצוותיו וצונו כדי לזכות לשמירה זו, וככל שהאדם מוסיף להתבונן ממה הוא צריך שמירה, כך אור הסוכה נקלט בו יותר. כך כתב ה'מאור ושמש', סוכה הוא מלשון הבטה והתבוננות. כשיבין האדם בשכר מה זכו יוצאי מצרים לענני הכבוד ובשביל מה הוצרכו להם, יבין גם מה עליו לעשות כדי לזכות לענני הכבוד. ועל האדם לדעת שהיות שיהודי הוא, הוא ראוי לענני הכבוד. אם יתנהג כאבותיו התפלל כל יום באמונת אומן להינצל מן המזיקים ויקיים בעצמו "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", הקב"ה ישמרנו. לא להכנס למדבר אינו מהלך, וכן להיכנס למדבר ולהיות בפחד ובלחץ אינו מהלך. הולכים בעיניים עצומות, ויודעים שלמצבים כאלה יש ענני הכבוד. כל עוד אכסח בה' ואתפלל אליו, הוא ישמור עלי מכל רע!

יוונים. כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה: לוקוס, לוקוס (אב, אב)! עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל וכו'.

מחשבה זו שהמזבח מכלה את ממונם של ישראל, בעוד הוא זה שמביא להם השפע, היא מחשבה שאין עקומה ממנה. ועל זה אמרו שם "כששמעו חכמים בדבר, קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה", ובכך הענישו את אביה ואת כל משמרתו כי שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה, וכפי שפירשו הצדיקים, לאו דוקא ששמעה את הוריה מדברים כך, אלא מזה שיכלה להעלות כן בדעתה, סימן הוא שהוריה מעולם לא ידעו ולא הבינו מהות המזבח. איך הגיעה לחשוב כל-כך עקום, היפך האמת, שהמזבח הוא בעיה כי צריך להוציא ממון בשבילו, כאומר: "הלוואי שלא יהיה מזבח ולא אצטרך להוציא ממון בשביל קרבנות!" אם האדם סבור שזהו המזבח, פשוט הדבר שאין לו מה לעבוד עבודה בבית המקדש, שהרי הוא טועה מתחילה ועד סוף במהות העבודה.

מעשה

יש שהמגיד שיעור מוסר שיעור זה כבר ארבעים דקות כשהוא מפלפל בדברי הקצות החושן, ואז שואל בחור אחד איזו קושיא, והמגיד שיעור מבין שאינו יכול לענות לו עליה, כי לא סתם קושיא היא, אלא היא מוכיחה עליו שאינו מתחיל להבין את הסוגיא, ושכדי להשיב לו, יצטרך להסביר לו את הסוגיא מתחילתה, גמרא רש"י ותוספות.

הבנה למעשה

מי שחושב שהמזבח מכלה ממונם של ישראל, סימן הוא שאינו מתחיל להבין מהו מזבח ומיה עבודת הקרבנות, ולדברי חז"ל ראוי להעניש את כל משמרתו כי אי לרשע אי לשכנו. אך מידה טובה מרובה, וטוב לצדיק טוב לשכינו. ככל שהאדם מוסיף להחזיר בעצמותיו מהו המזבח, לאיזו קרבת אלוקים הוא יכול להגיע על ידו, אפילו רק יתקרב להבנה זו, היא תשאיר עליו רושם חזק, כלשון הגמרא שם: "טוב לצדיק טוב לשכינו, שנאמר: אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו".

אמר לנו הרה"ק מראפשיץ שבימים האלה, זמן שמחתנו, מחדיר האדם לתוכו את יסודות הדת על ידי תנועות באופן שילווחו לכל השנה כולה. התנועות של הנוענים, התנועות של ההקפות. ואם אין לנו מזבח, אנו עושים זכר למזבח. וכי מפני שאין לנו מזבח, איננו צריכים לזכור את היסודות?! הולכים אנו אם כן מסביב לבימה. אין לנו ברירה. אנו חייבים להחזיר את היסודות האלה אל תוכנו כדי שזכור אותם כל השנה. על כל אחד להקיף את המזבח ולומר "יופי לך מזבח" כדי שיבין שתמיד הוא יכול לחזור ולהתקרב לבורא יתברך שמו!

תזכנית ה'מזכים'

ברוך הוא זכרון שמו, אשר זה כשנה ומהצה מאז החל הגליון להופיע באור עולם רבו פארותיו, ורכים נאותים לאורו אף כמשך כל ימות השבוע כולו, וכולעים כמצא כל מילה מהתוכן המועש, דלוי מאוצרות השיעורים הנפלאים. אכן על אף שהרוח - רב הוא בגליון זה למאוד, הרי שהגשם - ניצב הוא הרחק בקצהו הקיצוני. ואף אם הופץ הגליון כתחילה כצורה פיזית, זעיר שם זעיר שם, הרי שעלו הדרכים כדמים מרובים.

מנגד נשמעת שוועת רכים האומרים מי יראנו טוב להביא מנחה אל בית ה' לזכותנו בקריאת הגליון בשבת קודש - ואף לזכות מכרינו ועתה כפרוש השנה החדשה, ולאחר בדיקת אפשרויות שונות עלה ברעיונותי למאין את שכול הזהב כענין, לצאת ידי שניהם, מצד אחד להפיץ הגליון במקומות אשר לא הופצו עד עתה (ורוב האיוורים בהגדרה זו הם נכנסים, הואיל וכמתי מעט מקומות הופץ הגליון ולא יתה, כאמור), ולהפיצו כאיכות דפוס גבוהה, אך מצד שני כל יככיד הדבר על המערכת להוצאת הגליון

וזאת ע"י שמוצע בזאת לכל אשר התוכן המוכא בגליון מאירים לו את חייו - להורות הדרך ילך בה כהג וכמועד, בשבת ככימות החול **לזכות אף את שכינו הקרוב אליו ואת חוג מכרינו, הן בבית הכנסת והן בכל מקום שהוא.**

בהשתתפות כסכום סימלי בהוצאות הגליונות הנדפסים יוכל לזכות את הרכים, ולשנות את אורחותיהם ואת דרכיהם ולקרבם אל השי"ת כעבודת אהבה מידי שבת כשכתו וזמועד כמועדו!

במחיר סימלי של 10 ₪ ל-40 גליונות

יהיה בידך כל שבוע אוצרות רוח ונמפי חיזוק כתובים לחלק למכריך, להניחו בבית מדרשיך ואף להפיצו ככל אשר תחפון - ולזכות את הרכים בזיכני גדול -

שלעולם לא תידע עד להיכן חדרו הדברים ולאילו מצבים הועילו המה למאוד!

לפניך ג' אפשרויות להיות מהנחשונים ולהצטרף לצבא מזכי הרכים:

1. בעמדות נדרים פלוס', בקופת הביני ואלמדה' (ולצין בהערות את פרטיך ומספר טלפון ואת כמות הגליונות הנצרכת, וא"ה יחזור אליך).
2. דרך נציגנו הנאמן במס' פלאפון: 0533191594
3. כשליחת הודעה לדוא"ל המערכת.

ההפצה ותכנון ע"י מוקדים ככל עיר ושכונה, בהתאם למקום מגוריהם של המזכרים.

להתרגש ממתנותיו של הקב"ה!

חג הסוכות – זמן מיוחד להודאה!

מאמר מרתק ומעשי!

תהילה, כי אף בימות החול, אין התפילה צריכה להיות מתוך הרגשה שהמצב בכי רע ושהכל יורד לטמיון, אלא מתוך שירה וזמרה - "הקב"ה הלא טוב ומטיב ועושה לי טובות רבות כל-כך ברוחניות ובגשמיות..." הרי אין לנו השגה כלל בטובותיו של הקב"ה. אנו מדברים כילדים: "הקב"ה נתן לנו דבר גשמי זה ודבר גשמי זה". אנו צריכים לדבר על כל אלה, כי טוב הוא מכלום, אבל יותר מזה אנו צריכים להתבונן במתנות הרוחניות שהקב"ה נתן לנו, מתנות נצחיות, ולהודות עליהם. הוא נתן לנו תורה ומצוות, תענוגים רוחניים נצחיים. מדברים מזה, מתרגשים מזה, חיים מזה, ואז אפשר להוסיף: "נו, שכבר ייבנה בית המקדש והתענוג יהיה מושלם. כלל ישראל הרי נעלים כל-כך. יש להם כפרת עוונות אע"פ שאין להם בית, יש להם הושענא רבה אפילו בזמן גלות, יש להם קרבת אלוקים גם בעקבותא דמשיחא, הם מתגברים יום יום על הניסיונות הקשים ביותר, הם כל-כך קרובים אל ה', ואפילו אותם היבשים כערה שאין לה טעם וריח, קרובים אל ה'. הנה אף הם חלק מכלל ישראל הם, אף הם זוכרים שיש אלוקים בארץ ונותנים לו שבח והודיה עם האתרוג והולוב בידיהם. זהו כלל ישראל..."

כשהאדם זוכר שזהו כלל ישראל ומעורר זאת, הוא מוצא את עצמו שואל מאביו כאילו מאליו: "אולי ייכנס כבר לבית המקדש ואז הקרבה תהיה מושלמת..."

מתוך גישה זו אנו מבקשים בסוף חג הסוכות בהושענא רבה. **לאחר שהיהודי הודה בלי סוף, הוא כבר יודע ומבין שיש חשבון לכל אשר נעשה. מעתה אין אצלו סתירה בין הבקשה לגאולה לבין הידיעה שיש חשבון מדויק לאריכות הגלות.** חג הסוכות גורמת לאדם **שהגיע הושענא רבה יוכל לבקש בבחינת תהילה.** הוא מגיע להושענא רבה מוצף ברגשי הודיה, וממילא כל פעם שהוא מבקש, הוא מרגיש - "רק אם אפשר, לא חייבים למלא את בקשתו..." **מי שקיבל טובות הרבה מחבירו ועדיין הוא מקבל ממנו, כשהוא נזקק לטובה נוספת, הוא מתבייש לבקש ממנו.** אכן מאחר שהוא מרגיש קרוב אליו ביותר, הוא מתגבר על בושתו ומבקש, **אבל גם אז הוא מבקש רק כדי להביע את הקרבה ולא מפני שהוא מצטער.**

עבודה של חג הסוכות

בחג הסוכות כשהאדם מתעסק בסוכה ולולב ובעבודת הקרבנות, ועושה את הנענועים וההקפות, הוא לומד איך להתפלל באופן זה, ועל ידי כך הוא מתרומם ומגיע למדרגת שמחת התורה, כדאיאת **בספרים** שיום שמחת תורה הוא רם ונישא עד מאוד ומתקיים בו "שמח ה' במעשיו". יום הוא שאין בו גלות. **היהודי רוקד אז עם ספר התורה ונקודתו הפנימית מתגלית, וכיון שהיא מתגלית, אין לו שום עיכובים וקשיים,** והרי מסיבה זו קשה כל-כך לחזור לאחר שמחת תורה לעולם הגשמי. אך כאמור, **האדם יכול להגיע למדרגה זו דווקא על ידי עבודה ההודאה בחג הסוכות.**

אכן כך, על ידי ההודאה יכול האדם להגיע רחוק מאוד. הוא מודה ומודה שוב ושוב, ומתבונן בחייו לגלות עוד ענינים שוליים בהודאה באופנים מחודשים, וכך הוא מוסיף והולך עד שהוא מגיע למדרגה שגם תפילתו נהפכת לתהילה. וכאמור, עבודת ההודאה של חג הסוכות הוא הכנה לבקשות של הושענא רבה. ולכן מנענעים כל יום בהודו לה' כי טוב, ותחזרים ומנענעים באנא ה' הושיעה נא, לראות אם יכולים כבר לבקש נכונה. וכך מרגיל האדם את עצמו כל יום, הוא אומר הודו ואח"כ אנא ה' הושיעה נא, והנענועים בהודו מחזירים אצלו את ההודאה כדי שיזכור אותו בעת אמירת אנא ה' הושיעה נא.

כל החיים עלינו לחיות באופן זה, אלא שחג הסוכות הוא זמן שבו אנו נכנסים בכל רמ"ח אברנו ושס"ה גידנו לתוך עבודה זו, עם התנועות, עם הנענועים ועם ההקפות. כן יעזור ה' שנצליח לעבוד עבודה זו כיאות ושיתקבלו תפילתנו לרצון ויוושע בישועת עולמים!

עשה עמדי?..

תהלת ה' ידבר פי

בספה"ק "**נועים אלימלך**" (פרשת תולדות ובלקוטי שושנים) כתב שתפילת הצדיקים אינה בגדר של תפילה, אלא בגדר של תהילה. האדם הפשוט מרגיש חסרון ובה לבקש למילוי החסרון, אך הצדיק, אצלו הוא ענין של תהילה.

הצדיקים מבקשים תמיד באופן זה, ואע"פ שגם הם יכולים לבכות, מכל מקום כל בקשותיהם אינן אלא בגדר של תהילה. כשהם מבקשים, הם לא באים כאובים ודאובים, אלא שמחה פנימית יש להם, ואפילו כשהם בוכים, מתקיים בהם 'עוז וחדוה במקומו'. אך אנו האנשים הפשוטים, צריכים לעבוד במשך כל חג הסוכות על זה.

➔ **הבינני:** לסבר את האוזן, הנה ידוע ששבת אינה זמן של בקשות, אלא של שירות ותשבחות, ולכן אין אומרים את הברכות האמצעיות של שמונה עשרה. אך כשמסתכלים על הברכה האמצעית, ברכת השבת, מוצאים שם כמה וכמה בקשות, קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך, וטהר לבנו לעבודך באמת וכו', והשאלה היא מה פשר דבר זה שמבקשים שם בקשות. הן אם יתקשה האדם בלימודו וירצה לבקש "אתה חונן לאדם דעת וכו' חננו מאתך דעה בינה והשכל", לא יניחו לו, ומאי שנא "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך" שהוטבע במטבע החכמים בברכת השבת דווקא?

➔ **הבינני:** בדומה לזה יש לשאול על הרבה מהברכות שמבקשים בימות החול, שהן בקשות רוחניות לכל דבר וענין, כגון תקע בשופר גדול לחירותנו, ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ואע"פ אין אומרים אותן בשבת, ומדוע אם כן מתפללים במוסף "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך קרבנות חובותינו"?

מעשה

➔ **ואלמדה:** והתשובה לזה פשוטה, ונבאר על פי משל במי שאוכל פשוטה, ונבאר על פי ורוצה להודות לה על האוכל שערב לחיכו, שאם ירצה ויכל להודות לה מבלי לדבר מאומה על טיב האוכל, זאת על ידי שייצג בפניה בקשה עדינה: "ישאר עוד במטבח? אפשר לקבל עוד? לא חייבים להביא לי... רק אם יש מיותר..." לא צריך להסביר שכאשר האדם מבקש בקשה כזאת, הוא אומר את הכל ועוד. הוא לא צריך לדבר בפרוטרוט על העבר, כי כבר הסביר הכל...

הבנה למעשה

בשבת האדם מלא בקרבת אלוקים. הוא כבר שר זמירות, הוא כבר אמר תהלים, פסוקי דזמרה, נשמת. שבת קודש. **כשהוא בא עכשיו לבקש, הוא לא בא לבקש מתוך חסרון, אלא מפני שכבר טעם אלוקות, ואומר:** "כל-כך טוב הוא הטעם הזה, הלוואי ויהיה לי עוד ממנו. אם כל-כך טוב עכשיו, הרי יכול להיות עוד יותר טוב... הבה נגמור כבר, הבה ניגאל כבר גאולה שלימה וגשוע להקריב את הקרבנות בפועל ממש". כשהוא מתפלל מוסף, הוא כבוש ברגשות אהבה. דמעה הזולגת מיהודי המתפלל תפילת מוסף, היא דמעה של תשוקה, לא דמעה של כאב ועצבות.

ישם נשיר שיר חדש

➔ **הבינני ואלמדה:** הרבי ר' אלימלך אומר לנו שאצל הצדיקים כל בקשה היא בגדר של

ידוע מה שאמרו אצל החסידים שההכנה תמיד יותר גדולה מהדבר עצמו. חג השבועות הוא דוגמה מובהקת לכך. ארבעים ותשעה ימים אנו מתכוננים כשאנו עולים ומתעלים מיום ליום, ואז מגיע החג עצמו שהוא רק יום אחד. ואפילו בחג השבועות עצמו, כל הלילה אנו לומדים להכין את עצמנו לקריאת התורה, ובקריאת התורה אנו מחכים בעיקר להגיע לקבלת התורה ואח"כ לקדושת כת, ועבודת היום באה אל סיומה חיש מהר. אף כאן, עבודת חג הסוכות מגביהה את האדם מיום ומרגע לרגע, ואח"כ אנו מגיעים אל השיא בהושענא רבה ובשמחת תורה, כך שהכול תלוי בהכנה שאנו עושים באמצעות עבודת חג הסוכות.

ובכן **בחג הסוכות יש עבודה גדולה להכיר בטובותיו של הקב"ה.** הדבר ניכר הן ממצות **ישיבת סוכה** אשר אמרה תורה שהיא "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים", היינו כפשוטו ממש, **שיזכיר האדם לעצמו את הטובה הגדולה שעשה עמו הקב"ה כאשר הגין עליו עם ענני הכבוד.** וכן הדבר ניכר ממצות **השמחה** ושמחתם לפני ה' אלוקים" אשר כתבו הראשונים שהוא **מפני היותו חג האסיף.** התורה אומרת לו לאדם: "השקעת כל השנה ועכשיו אתה רואה את התוצאות, בוא שמח עם הקב"ה. זכור שהכל ממנו ותן לו תודה. שמח עם הקב"ה; לא עם הכסף".

וכתב **המש"ך חכמה** שלפי חשבון היו כל חיבי התודות מביאים את תודותיהם בחג הסוכות, כי בפסח אסור היה להקריב תודה מפני שיש בה חמץ, וכן בחג השבועות לא היו מקריבים תודה, מפני שהוא יום אחד בלבד, ואין מקריבים נדרים ונדבות ב"ט. לא נותר להם לחייבי התודות להקריב את תודותיהם אלא בחג הסוכות. והנה זה מין במינים, כי **חג הסוכות הוא זמן המיוחד להודאה.** ולכן **היה אומרים כל יום הלל השלם הוא שמינו כן בשום יו"ט דאורייתא.** ולכן היו ימי החג חלוקים בקרבנותיהם, כי אף עבודת הקרבנות עבודה של הודאה היא, וכל יום היה יו"ט מפני עצמו מצד ההודאה.

הודאה ואח"כ בקשה

הנה **התוספות** (סוכה לו, ב ד"ה בהודו) כתבו בענין הטעם שמנענעים בהודו לה' כי טוב ובאנא ה' הושיעה נא, זה לשונם: "כתוב (דה"א טו, טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ, וכתוב בתריה הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, וכתוב נמי בתריה ואמרו הושיענו אלוקי ישענו, והיינו ירננו שמנענעים את הלולב ומשבחין בהודו ובאנא ה' הושיעה נא".

הנה מתבאר מדבריהם יסוד גדול, שכל הרוצה לבקש, מוכרח קודם לכן להודות. אם לא יעשה כן, תהיה בבקשתו משום חוסר אמונה. כשהאדם מבקש איזו בקשה, הרי יש עליו קושיא חזקה: "מה אתה מבקש? הרי הקב"ה יודע לבדו מה אתה צריך! מה אתה בוכה? למה אתה מוריד דמעות? מדוע אתה מצטער כל כך? הקב"ה יודע מה אתה צריך והוא עושה את הטוב ביותר בשבילך!". אמנם האדם חייב לבקש את צרכיו וכתוב בהודו לה' אבל יש לזה מהלך נכון כדי שלא ייכשל בחסרון אמונה, והוא לנענע את ארבעת המינים תוך כדי אמירת "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" ורק אח"כ לבקש "אנא ה' הושיעה נא".

ובאופן מעשי: מי שכאוב מאוד ואינו זוכר מהטובות שהקב"ה עושה לו, כשהוא בא לבקש, הוא בא עם תביעה - "איך הקב"ה יכול לעשות לי כן? הלא אני מתייסר כל כך וקשה לי עד מאוד!", ואז יש בבקשתו מחשבת פיגול. **אין מי שקודם שניגש לבקש עומד ונותן הודיה על טובות אין מספר שהקב"ה עשה לו, ומתבונן יחד עם כן בהטבות שהקב"ה מטיב לו אף גם בשעה זו שהוא עומד לבקש, אזי כשהוא מתחיל לבקש, הוא כבר מבקש באופן אחר לגמרי, ויש שכבר יתלבט אם לבקש בכלל או לא לבקש, כי יבוש בעצמו - "איך אבקש לאחר כל כך הרבה טובות שהקב"ה**